

ÇEVREMİZDE NELER VAR?

ÜLKEMİZDE DOĞAL VARLIKLAR VE TARİHİ MEKÂNLAR

Ülkemiz, en eski çağlardan itibaren önemli bir yerleşim merkezi olmuştur. Bunda hem iklimin yaşamaya elverişli olması; hem de verimli toprakların bulunması etkilidir. Yurdumuzun bu özellikleri tarih boyunca pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmasını sağlamıştır.

Yurdumuzun her yöresi doğal güzellikleri ve tarihî mekânlarıyla oldukça ilgi çekicidir. Bu sebeple ülkemizi her yıl milyonlarca turist ziyaret eder. Ülkemize gelen turistler yurdumuzun tarihi eserlerini ve doğal güzelliklerini görmek ister.

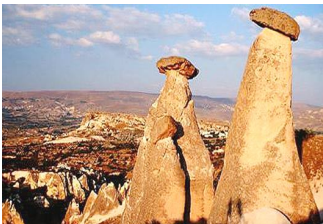
Doğal Varlıklarımız:

Doğada insan eli değmeden oluşan ve gezilip görülebilecek özelliği olan unsurlara **doğal varlık** denir. Dağ, deniz, ova ırmak, göl, orman vb. gibi

- ✳ Doğal varlıkların yapılışında insanlar görev almamışlardır. Doğanın kendisinde var olan coğrafi unsurlardır.
- ✳ İnsanlar tarafından sonradan keşfedilmiş ve çevresine yeni yerleşim yerleri kurulmuştur.
- ✳ Ülkeler, doğallığın bozulup kaybolmaması için o bölgeyi koruma altına alırlar.

Denizler, deniz kıyıları, adalar, doğal oluşumlar, karlı dağlar, göller, ırmaklar, ormanlar ve milli parklar turistlerin gezip konakladığı başlıca yerlerdir.

Belli Başlı Doğal Güzelliklerimiz

Peribacaları
(Nevşehir)

Ölüdeniz
(Muğla)

Pamukkale
(Denizli)

Abant Gölü
(Bolu)

Ayder Yaylası
(Rize)

Uzungöl
(Trabzon)

Fethiye Saklıkent Kanyonu
Cenneti
(Muğla)

Manyas Kuş
(Balıkesir)

Yedigöller Milli Parkı
(Bolu)

Cennet-Cehennem
Obrukları
(Mersin)

Tarihi Eserlerimiz

Tarihi eserler, geçmiş uygarlıklardan bugüne kadar kalan din, bilim, düşünce, sanat, edebiyat ve mimari gibi alanlarda ortaya konan eserlerdir.

✱ Tarihi eserler insanlar tarafından yapılmışlardır.

✱ Tarihi eserler koruma altındadırlar. Zarar görmemeleri için korunurlar.

✱ Tarihi eserler insanlığın ortak mirası olduğundan ziyaretçilere açık tutulur.

Ülkemiz, tarihi eserler bakımından çok zengindir.

Ülkemizde yer alan tarihi zenginlikler yüzyıllar öncesini günümüze taşır. Ülkemizin hangi yöresine gidersek gidelim çok sayıda tarihi eserle karşılaşmak mümkündür. Bunun sebebi ise, yurdumuzun inlerce yıldır bir çok medeniyete ev sahipliği yapmasıdır.

Saraylar, evler, köprüler, tiyatrolar, kaleler, camiler, kiliseler, hamamlar, ve kervansaraylar tarihi eserlere örnek verilebilir.

Miras: Bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı her şeye **miras** adı verilir.

Tarihi Miras: Geçmiş uygarlıklardan günümüze kalan ve insanlık için değer taşıyan eserlerin tümüdür.

Ortak Miras:

Tüm insanlık için değer taşıyan tarihi, doğal ve kültürel varlıkların tümü. Yazı alfabe, bilimsel buluşlar, Peribacaları, Çin Seddi, Mısır Piramitleri, Taç Mahal gibi.

Saray: Eskiden hükümdarların, önemli eyalet yöneticilerinin oturdukları ve ülkeyi yönettikleri yerdir.

Cami: Müslümanların ibadethanesidir.

Kilise: Hristiyanların ibadethanesidir.

Havra: Musevilerin ibadethanesidir.

Türbe: Önemli kişiler için yapılmış anıt mezar niteliğinde olan ve içinde mescit de bulunan yapıdır.

Medrese: Müslüman ülkelerde orta ve yüksek eğitimin yapıldığı eğitim kurumlarına **medrese** denir.

Külliyeye: Bir caminin çevresinde cami ile birlikte kurulmuş medrese, imaret, sebil, kitaplık, hastane vb. yapıların bütünü.

Darüşşifa: Eskiden hastanelere verilen addır.

Kümbet: Anıt mezarlara kümbet denir.

Hisar: Bir şehrin veya önemli bir yerin korunması için taştan yapılmış, yüksek duvarlı ve kuleli, çevresinde hendekler bulunan küçük kalelere **hisar** denir.

Ozan: Saz çalarak şiirler, deyişler ve destanlar söyleyen halk sanatçısı, saz şairi, aşık.

Kale: Düşman saldırılarından korunmak için yapılmış etrafı surlarla çevrili askeri yapıların bulunduğu bölgedir.

Harabe: Yıkılmış veya yıkılmaya yüz tutmuş yapılara **harabe** denir.

Kervansaray: Selçuklular ve Osmanlılar döneminde yolcuların ve ticaret kervanlarının ihtiyaçlarını karşılayıp güvenliklerini sağlamak için yapılmış büyük konaklama yerleridir.

İmarethane: Ücretsiz yemek dağıtılan aşevi.

Sahaflar: Özellikle eski kitap satanların bulunduğu yerdir.

Ayasofya Müzesi
(İstanbul)

Selimiye Camii
(Edirne)

Dolmabahçe Sarayı
(İstanbul)

Topkapı Sarayı
(İstanbul)

Galata Kulesi
(İstanbul)

Efes Antik Kenti
(İzmir)

Aspendos
(Antalya)

Efes Antik Tiyatrosu
(İzmir)

Mevlana Müzesi
(Konya)

Balıklı Göl
(Şanlıurfa)

Sümela Manastırı
(Trabzon)

Truva Atı
(Çanakkale)

İshak Paşa Sarayı
(Ağrı)

Nemrut Harabeleri
(Adıyaman)

Safranbolu Evleri
(Karabük)

Divriği Ulu Camî
(Sivas)

Süleymaniye Camî
(İstanbul)

Sultan Ahmet Camî
(İstanbul)

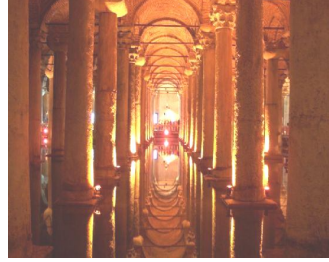
Çifte Minareli Medrese
(Erzurum)

Gök Medrese
(Sivas)

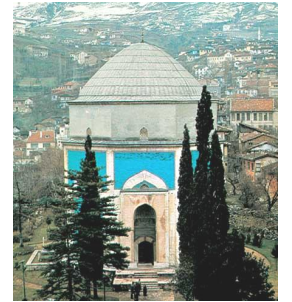
Kapalı Çarşı
(İstanbul)

Yerebatan Sarnıcı
(İstanbul)

Karatay Medresesi
(Konya)

Yeşil Türbe
(Bursa)

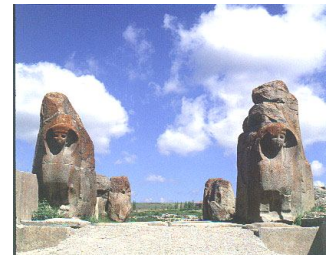
Kız Kulesi
(İstanbul)

Kız Kalesi
(Mersin)

Hattuşaş
(Boğazkale-Çorum)

Alacahöyük
(Çorum)

Çatalhöyük
(Konya)

Alaaddin Camî
(Konya)

Anadolu Hisarı
(İstanbul)

Rumeli Hisarı
(İstanbul)

Anıtkabir
(Ankara)

Boğaziçi Köprüsü
(İstanbul)

Dünya Miras Listesi:

Tüm dünya için önemli değer taşıdığı için UNESCO'ya bağlı Dünya Miras Komitesi tarafından belirlenmiş ve buldukları ülkenin devletleri tarafından korunması garanti edilmiş doğal ve kültürel varlıkların listesidir. Böyle bir listenin oluşturulmasındaki amaç, tüm insanlığın malı olan değerlerin korunmasında uluslararası iş birliğini mümkün kılmaktır.

Ülkemizin, dünya miras listesinde yer alan doğal ve kültürel varlıklardan bazıları şunlardır:

- ✱ İstanbul'un tarihi alanları,
- ✱ Göreme Milli Parkı ve Kapadokya
- ✱ Hattuşaş,
- ✱ Nemrut Harabeleri,
- ✱ Safranbolu Evleri
- ✱ Truva Arkeolojik Kenti,
- ✱ Pamukkale-Hierapolis
- ✱ Xanthos (Santos) – Letoon

- ✱ Divriği Ulu Camî ve Darüşşifası
- ✱ İshak Paşa Sarayı
- ✱ Sümela Manastırı
- ✱ Alahan Manastırı
- ✱ Güllük Dağı – Termessos Milli Parkı
- ✱ Diyarbakır Kalesi ve Surları

KÜLTÜREL VARLIKLARIMIZ

Kültür: Bir toplumda nesilden nesle aktarılan yaşatılan; gelenek, görenek, inanış, düşünce ve sanat varlıklarının tümüdür.

E
R
C
E
Ğ
İ
T
İ
M

Türkiye'nin kültürel yapısı, tarihinin derinliklerinden gelen çok zengin ve çeşitli kültürlerin birikiminden oluşmuştur.

Ülkemiz yedi coğrafi bölgeye ayrılmıştır. Kültür, ülkeden ülkeye değişebileceği bir ülke içinde bölgeden bölgeye hatta yöreden yöreye de değişebilir. Birbirine komşu olan iki köy arasında bile konuşma şivesi, düğün ve nişan geleneği, giyim ve kuşam şekli gibi az ya da çok kültürel farklılıklar olabilir. Bunlar kültürel farklılıklardır.

Ege Bölgesi'nde **zeybek** oynanırken Karadeniz Bölgesi'nde **horon** oynanır.

Ege Bölgesi'nde zeytin bol miktarda yetiştirildiğinden bu durum yemeklerine de yansımıştır. Yemekleri genellikle zeytinyağlı ve bitki ağırlıklıdır. Karadeniz Bölgesi'nde ise yemekleri genellikle tereyağlı ve balık ağırlıklıdır.

Ülkemizde bölgeler arasında giyim kuşam, şive, beslenme alışkanlıkları, kültürel farklılıktan kaynaklanır. Kültürel farklılıklar, ülkede kültürel çeşitliliğin oluşmasına neden olur. **Yörelere arasındaki bu kültürel farklılıkların sebepleri şunlardır:**

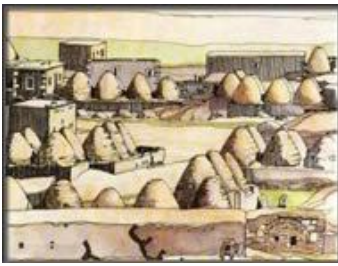
- ✱ Türkiye'nin yeri, coğrafi konumu,
- ✱ Eğitim,
- ✱ Yüzey şekilleri,
- ✱ Gelenek ve göreneklere,
- ✱ İklimi ve bitki örtüsü kültürel farklılığın oluşmasında etkin nedenler arasında sayılabilir.

Karadeniz Bölgesi'nde bol ormanlık yapısı ve yağmurlu olmasından dolayı köy evleri ağaçtan yapılır. Evlerde çatı bulunur.

Karadeniz Ahşap Evleri

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ise yazın serin, kışın sıcak olan kubbeli toprak evlerde yaşanır. Orman olmadığı için evler topraktan yapılmıştır. Evlerin bir kısmı çatısızdır.

Mardin Evleri

Kerpiç Evler

Bölgenin iklimi ve bitki örtüsü insanların yaşamına, barınma ve beslenmesine etki eder. Yörelere arasında farklı ev tipi ve yemek çeşitleri görülür.

Hayvancılıkla uğraşan Doğu Anadolu Bölgesi'nde daha çok et yemekleri yapılır. Balıkçılığın yaygın olduğu Karadeniz Bölgesi'nde ise balıklı yemek türleri yapılır.

Bazı yemeklerimiz ve tatlılarımız adeta bulunduğu bölge ile özdeşleşmiştir. **Mantı** denince aklı Kayseri, **Oltu Kebabı** ya da **Cağ kebabı** denince Erzurum aklı gelmektedir. Ya da Karadeniz'in **hamsili pilavı**, Gaziantep'in **baklavası**, Kahramanmaraş'ın **dövme dondurması**, Mersin'in **tantuni** ve **cezeryesi** o yöreyle özdeşleşmiştir.

C
E
B
E
C
İ
E
Ğ
İ
T
İ
M

Mantı	Kayseri
Salam-Sucuk	Kayseri
Kara Lahana	Trabzon
Çay	Rize
Leblebi	Çorum
Elma	Amasya
Fındık	Ordu-Giresun
Keşkek	Aydın-Muğla
Haşhaş	Afyon
Kaymak	Afyon
İzmir Köfte	İzmir
İnegöl Köfte	Bursa
İskender Kebab	Bursa
Şeftali	Bursa
Şalgam Suyu	Adana
Dondurma	Kahramanmaraş
Baklava	Gaziantep
Kadayıf	Diyarbakır
İsot (Acı biber)	Şanlıurfa
Çiğ Köfte	Şanlıurfa
Mırza (Acı kahve)	Şanlıurfa

Kayısı	Malatya
Otlu Peynir	Van
Kestane şekeri	Bursa
Kebap	Adana
Tandır Kebap	Konya
Etlı Ekmek	Konya
Künefe	Hatay
Höşmerim	Balıkesir
Gül Reçeli	Isparta
İçli Köfte	Hatay
Pamuk	Adana

Kültürel zenginliğimizin bir başka kanıtı da mimari eserlerimizdir. Evler, köprüler, sarayla vb. gibi eserler tarihimizin tanıklarındır. Geçmişle günümüz arasında köprü olan bu eserler Türk mimarisinin en güzel örneklerini oluşturmaktadır. Bu kültürel öğelerimizin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması hepimizin görevidir. Bu doğrultuda ülkemizin çeşitli bölgelerinde geleneksel Türk evleri koruma altına alınmıştır. **Safranbolu, Beypazarı, Amasya** evleri birer müze konumundadır. Ülkemizin kültürel özellikleri sadece mimari ve sanatla sınırlı değildir. Yöresel yemeklerimiz, dokumalarımız, sporlarımız da bu zenginliğe katkı sağlamıştır. Eskişehir'in lüle taşı, Erzurum'un **oltu taşı**, Afyon'un **mermeri**, Kütahya'nın **porceleni**, Edirne'nin **Kırkpınar yağlı güreşleri** kültürel zenginliklerimizdendir.

Günümüzde ülkemizin hemen hemen her yöresinde modern, çağının şartlarına uygun giysiler giyilmektedir. Yöresel kıyafetleri ise ancak kına, nişan, düğün gibi törenlerde veya halk oyunlarında görebilmekteyiz.

Yöresel giysiler kadar önemli olan diğer bir kültür öğemiz de el sanatlarımızdır. El emeği ve göz nuruyla oluşturulan el sanatlarımıza, Anadolu insanının duyguları yansımıştır.

Adıyaman	→	Kilim
Siirt	→	Battaniye
Isparta	→	Halı
Bünyan(Kayseri)	→	Halı
Kütahya	→	Çinicilik-Porselen
Nevşehir	→	Çömlekçilik
Afyon	→	Mermer
Gaziantep	→	Bakırcılık

Folklor Kültürümüz

Belirli bir bölge halkı arasında ortak olan ve içinde halkoyunları, masallar, müzik, masallar, müzik, dans, efsaneler, atasözleri, şakaların yer aldığı kültür unsurlarının bütününe **folklor** denir.

Ülkemizde halk oyunları bölgelere göre çeşitlilik göstermektedir. Ege bölgesi düğünlerinde “**zeybek**” oyunu oynanırken Karadeniz’de “**horon**” oyunu oynanır.. Güneydoğu Anadolu’da “**halay**” çekilirken, Trakya’da “**hora**”, İç Anadolu’da ise “**misket**” oyunu oynanır.

Folklor kültürünün bölgelere göre değişmesinin başlıca nedenleri yaşanan yörenin iklimi, bitki örtüsü, coğrafi koşulları ile gelenek ve görenekleridir.

Önemli Kişilerimiz

Ülkemizde bazı şehirler, ünü dünyaya yayılmış Türk büyükleri ile tanınmıştır. Bu kişilerin ortaya koydukları eserler ve düşünceler tüm insanlığın beğenisini kazanmıştır. Bunların en önemlileri şunlardır:

Mevlana

İran'ın Belh şehrinde doğdu. Babası ile birlikte **Konya**'ya yerleşen **Mevlana**, döneminin eğitim kurumu olan medreselerde din dersleri verdi. En önemli eseri mesnevidir. Her yıl Mevlana'nın ölüm yıl dönümünde olan 17 Aralık'ta, **Konya**'da büyük bir katılımıla **Şeb-i Arus** törenleri düzenlenir.

Gel, gel, ne olursan ol yine gel,
İster kafir, ister mecusî,
İster puta tapan ol yine gel, ,
Bizim dergahımız, ümitsizlik dergahı
değildir,
Yüz kere tövbeni bozmuş olsan da yine
gel...

Mevlana

Nasreddin Hoca
(Akşehir-Konya)

Evliya Çelebi

Neşet Ertaş
Kırşehir

Özyay Gönülüm
Denizli

Kültürümüzden Seçmeler

Yunus Emre
Eskişehir

Hacı Bektaş Veli
Nevşehir

Para kesesi

İbrik

Çarık

Çeyiz sandığı

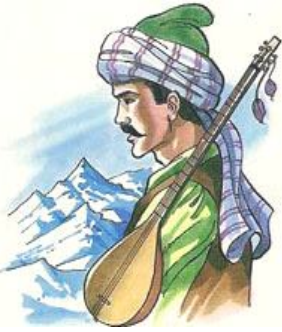

Dantel

Beşik

Halk Ozanlarımız:

Karacaoğlan
Osmaniye

Dadaloğlu
Kayseri

Pir Sultan Abdal
Sivas

Köroğlu
Bolu

C
E
B
E
C
İ
E
Ğ
İ
T
İ
M

Tulum
Karadeniz Bölgesi

Kemeç
Karadeniz Bölgesi

Davul – Zurna

Saz

Kültürel Birlik

Kültürümüz, milli birlik ve beraberliğimizi pekiştirmede önemli rol oynar. Milletimiz farklı kültürel değerleri paylaşarak zengin bir mirası ortaklaşa kullanmaktadır. Bölgelerimiz arasında bazı kültürel farklılıklar olsa da bu durum birliğimize zarar vermez.

Bölgelere göre şive farklılığı olsa bile ülkemizin her yerinde Türkçe konuşulmaktadır. Ramazan ve Kurban Bayramları ülkemizin her tarafında ortak kutladığımız dini bayramlarımızdır. 19 Mayıs Atatürk'ün Anma ve Gençlik Spor Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı da ülkemizde topluca kutladığımız milli bayramlarımızdandır. Ayrıca Nevruz ve Hıdrellez gibi ortak kültürel bayramlarımız da vardır.

Uzun yıllar bir arada yaşamış insanlarda da kültür birliği oluşur. Kültür zamanla değişime uğrayıp gelişebilir. Kültürün en önemli özelliği ulusal olmasıdır. Kültür birliği, milletin bütünleşmesini, devamlılığını sağlar. Kültürel değerlere sahip çıkan, koruyan, yaşatan milletler, birlik ve beraberliğini devam ettirirler. Çünkü kültür öğeleri insanları yakınlaştırır, bir arada yaşaması açısından da önemli yer tutar.

ATATÜRKÇÜLÜK

Atatürk, kendisine inananlar ile birlikte düşmanı topraklarımızdan attıktan sonra Türk milletini aklın ve bilimin öncülüğünde çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkarmayı hedefledi. Bu amaçla onun fikirlerinden oluşan ve onun adıyla anılan düşünceye **Atatürkçülük** denir.

Atatürkçülük, ülke gerçeklerinden doğmuş bir düşünce sistemidir. Biz buna **Atatürkçü Düşünce Sistemi** diyoruz. Atatürkçü Düşünce Sistemi durduğu yerde ortaya çıkmamıştır. Tarihi bir gelişmenin ürünüdür.

ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARI

Atatürk, ülkemizi çağdaş uygarlıklar düzeyine çıkarmak amacıyla bir dizi yenilik yapmıştır. Bu yeniliklere **inkılap** adı verilir.

Atatürk inkılapları belirli bir düzen ve sıraya göre yapılmıştır. Hepsisi bir bütündür. Ancak incelemek ve açıklamak için belirli bölümlere ayırıyoruz.

Atatürk inkılaplarını beş ana grupta toplayabiliriz. Bunlar:

- 📄 Siyasal(yönetim) alanda inkılaplar,
- 📄 Hukuk alanında inkılaplar,
- 📄 Toplumsal alandaki inkılaplar,
- 📄 Eğitim ve kültürel alanındaki inkılaplar,
- 📄 Ekonomi ve bayındırlık alanında yapılan inkılaplardır.

SİYASAL ALANDA İNKILAPLAR:

Ülkenin yönetimi, egemenliğin kullanılması gibi alanlarda yapılan inkılaplardır.

1. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Açılması:

Kurtuluş Savaşı'nın devam ettiği günlerde, 23 Nisan 1920'de TBMM açıldı. Böylece yeni Türk devleti kurulmuş oldu. Meclisin aldığı kararla egemenlik hakkı padişah'tan millete geçmiş oldu.

E
R
C
E
E
Ğ
İ
T
İ
M

2. Saltanatın Kaldırılması:

TBMM, 1 Kasım 1922'de saltanatı kaldırdı. Böylece hem Osmanlı Devleti hem de padişahlık ortadan kalmış oldu. Türkiye'de egemenliğin millete ait olduğu kesinlik kazanmış oldu.

3. Cumhuriyetin İlan Edilmesi:

Kurtuluş Savaşı sırasında yeni sorunlar yaşamamak için yeni devletin yönetim şeklinin ne olacağı konuşulmamıştı. Savaş kazanıldıktan sonra bu durum gündeme geldi. Atatürk'ün çabaları ile 29 Ekim 1923'te cumhuriyet ilan edildi. Böylece millet egemenliğine en uygun yönetim şekli benimsenmiş oldu.

4. Halifeliğin Kaldırılması:

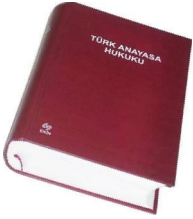
Osmanlı Devleti zamanında padişahlık ve halifelik görevi birlikte yürütülüyordu. Saltanatın kaldırılmasından sonra halifelik bir süre devam etmişti. Ancak bu durum ülkede din ve devlet başkanlığı şeklinde ikiliğe neden oluyordu. Üstelik inkılaplara ve cumhuriyete karşı olanlar eski rejime dönmek için halifeliği kullanıyordu. Bunun üzerine 3 Mart 1924'te halifelik kaldırıldı. Böylece laikleşme yolunda en önemli adım atıldı. Cumhuriyetin temelleri sağlamlaştırılarak inkılapların yapılması kolaylaştırıldı.

5. Siyasi Partilerin Kurulması:

Atatürk farklı görüş ve düşüncelerin yönetimde yer almasını istiyordu. Bunun için çok partili hayata geçmek istiyordu. Atatürk'ün girişleri ile siyasi partiler kurulmuştur. Ancak kurulan yeni partiler inkılap ve cumhuriyet karşıtlarının eline geçtiğinden kapatılmak zorunda kalmıştır.

HUKUK ALANINDA İNKILAPLAR

Toplum için vatandaşların birbirleriyle ve devletle olan ilişkilerini düzenleyen kurallar vardır. Bunlardan biri de hukuk kurallarıdır.

1. Anayasaların Yapılması:

Atatürk, Kurtuluş Savaşı'nın devam ettiği günlerde bir anayasa hazırlanmasını sağlamıştı. 1921'de **Teşkilat-ı Esasiye** adıyla kabul edilen bu anayasada önemli eksikler vardı. Bu nedenle 1924'te yeni bir anayasa yapılmıştır.

2. Türk Medeni Kanunu'nun Kabul Edilmesi:

Toplum yaşamında evlenme, boşanma, miras gibi konuları düzenleyen yasalara "**Medeni Kanun**" denilir. Atatürk, **Türk Medeni Kanunu**'nun çıkarılmasını sağlayarak kadın erkek eşitliği konusunda önemli yenilikler getirmiştir. Resmi nikâh zorunlu olmuş, boşanma hakkı kadına da tanınmıştır. Mirastan kadınlarında pay alması sağlanmıştır.

3. Kadınlara Siyasal Hakların Verilmesi:

Atatürk'ün çabalarıyla kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır. Böylece siyasal alanda kadın erkek eşitliği sağlanmış, kadınlarda ülke yönetimine katılmaya başlamıştır.

EĞİTİM ALANINDA İNKILAPLAR

Türk milletinin uygar ve çağdaş bir ulus olmasını hedefleyen Atatürk eğitim alanında köklü yeniliklerin yapılmasını sağlamıştır.

1. Eğitim ve Öğretimde Birliğin Sağlanması (Tevhid-i Tedrisat Kanunu):

Osmanlı Devleti zamanında temel eğitim kurumları medreselerdi. Ancak Osmanlı Devleti'nin son yılların da devlet tarafından Avrupa tarzında eğitim veren okullar açılmıştı. Ayrıca azınlıklara ve yabancılara da okul açma izni verilmişti. Bu durum eğitimde karışıklığa ve ikiliğe yol açıyordu. Atatürk, **Tevhid-i Tedrisat (Eğitim Öğretim Birliği) Kanunu**'nun çıkarılmasını sağlamıştır. Böylece Türkiye'deki bütün eğitim kurumları MEB'e bağlanmıştır. Okullarda kız erkek ayırımına son verilmiş, sınıflar karma olmuştur. Ayrıca çağın gereklerine uyum sağlamayan medreseler kapatılmıştır.

2. Harf İnkılabı:

Osmanlı devleti zamanında Arap alfabesi kullanılıyordu. Bu alfabe hem Türkçenin yapısına uygun değil, hem de okuma yazması zordu. Bu nedenle Mustafa Kemal, 1 Kasım 1928'de **Harf İnkılabı**'nın yapılmasını sağlamıştır.

Atatürk, okuma yazma oranını artırmak için **millet mekteplerini** açtırmıştır. Bu okullarda yaşlı- genç, kadın-erkek herkese okuma yazma öğretilmeye çalışılmıştır.

3. Türk Tarih ve Türk Dil Kurumunun Kurulması:

Atatürk, Türk tarihi ile ilgili doğru ve ayrıntılı bilgilere ulaşmak için **Türk Tarih Kurumunu** kurdu. Türk dilini geliştirmek, yabancı dillerin etkisinden kurtarmak ve bilim dili haline getirmek için **Türk Dil Kurumunu** kurdu.

4. Çağdaş Eğitim ve Sanat Anlayışının Geliştirilmesi:

Atatürk, ülkemizde eğitimin gelişmesi için üniversitelerin kurulmasını sağlamıştır. Sanatın gelişmesi için de, güzel sanatlara önem verilmiş, devlet konservatuvarının açılmasını sağlamıştır.

TOPLUMSAL ALANDA İNKILAPLAR:

Atatürk, toplumsal alanda yaptığı inkılaplarda günlük hayatı kolaylaştırmayı ve milli birliği sağlamayı amaçlamıştır.

1. Kılık Kıyafette Yenilik:

Osmanlı devleti zamanında ülkede kılık kıyafet birliği yoktu. Farklı din ve millet mensup insanlar, farklı sosyal gruplar ile devlet memurları farklı kıyafetler giyerlerdi. Bu durum toplumda ayrılıklara neden olduğundan milli birliğe zarar veriyordu. Ayrıca Mustafa Kemal, Türk milletinin dış görünüş olarak da çağdaş olmasını istiyordu. Bu nedenle kılık kıyafette alanında bazı yenilikler yapıldı.

- Şapka Giyilmesi Hakkında Kanun** çıkarıldı.
- Fes ve sarık yasaklandı.**
- Her dinin en üst din adamları dışındakilerin dini kıyafetle gezmesi yasaklandı.

2. Takvim, Saat- Ölçü ve Tartıda Yenilik:

Osmanlı devleti zamanında, zaman ölçüsü olan takvim saat ile uzunluk ve ağırlık ölçüleri konusunda birlik yoktu. Bu durum hem ülke içindeki hem de yabancı ülkelerle yapılan ticareti güçleştiriyordu. Bundan dolayı **takvim ve saat kanunları** çıkarıldı. Hicri ve Rumi takvim kaldırılıp tüm dünyanın kullandığı **Miladi Takvim**'e geçildi. Alaturka saat yerinde milletler arası saat sistemine geçildi.

1931'de **Ölçüler Kanunu** çıkarıldı. Osmanlı devleti zamanında arşın, endaze, okka, şinik gibi ölçü birimleri kaldırıldı. Yerine tüm dünya ülkelerinin kullandığı uzunluk ölçüsü olarak **metre**, ağırlık ölçüsü olarak **kilogram** sıvı ölçüsü olarak da **litre** kabul edilmiştir.

1935'te hafta tatili cuma gününden pazar gününe alınmıştır.

E
R
C
E
E
Ğ
İ
T
İ
M

3. Soyadı Kanunu'nun Çıkarılması:

Osmanlı Devleti zamanında soyadı yoktu. Devlet kayıtlarında isimlerin yanına baba adı doğum yeri ve lakabı yazılıyordu. Ancak bu durum özellikle vergi ve askerlik konusunda karışıklıklara yol açıyordu. **Soyadı Kanunu** çıkarılarak herkesin bir soyadı alması kararlaştırıldı.

TBMM, Mustafa Kemal'e "Atatürk" soyadını vermiştir.

4. Din Kurumlarının Düzenlenmesi:

Atatürk, dinin ve din kurumlarının kullanılarak halkın sömürülmesine karşıydı. Birer dini kurum olan tekke, zaviye ve türbeler dini duygular kullanılarak halkın sömürüldüğü yerler olmuştu. Bu nedenle 1925'te çıkarılan bir kanunla **tekke, zaviye ve türbeler kapatıldı.**

5. Kadın-Erkek Eşitliğinin Sağlanması:

Kurtuluş Savaşı'nda erkeği ile omuz omuza savaşan ve her türlü fedakârlığa katlanan Türk kadını her alanda erkeklerle eşit olmalıydı. Bu nedenle kadın hakları ile ilgili bir çok yenilikler yapıldı.

- Okullarda kız-erkek ayrımına son verilerek karma eğitime geçildi.
- Türk Medeni Kanunu çıkarılarak evlenme,
- Boşanma, miras gibi konularda kadın erkek eşitliği sağlanmıştır.
- Kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilerek siyasi alanda da kadın erkek eşitliği sağlanmıştır.

EKONOMİ ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

Bir ülkenin yükselip çağdaş ve uygar bir toplum haline gelmesini sağlayan en önemli unsur ekonomidir. Ekonomik durumu zayıf olan devletler gelişemezler. Eğitim, sağlık, bayındırlık gibi sorunlarını çözemezler. Hatta çoğu zaman bağımsızlığını bile koruyamazlar. Bundan dolayı Atatürk, ekonomi alanında da yenilikler yapılmasını sağlamıştır.

1. Tarım Alanında Yapılan Yenilikler:

Tarımda ıslah edilmiş tohum, gübre ve makine kullanılması teşvik edilmeye başlanmıştır. Örnek çiftlikler kurulmuş, ziraat okulları açılmıştır. Köylüden alınan **âşar vergisi** kaldırılmıştır.

2. Sanayi Alanında Yapılan Yenilikler:

Sanayinin gelişmesi için “**Sanayiye Teşvik Kanunu**” çıkarılarak sanayi kuruluşlarının kurulması ve özel teşebbüsün desteklenmesi amaçlanmıştır.

Devletçilik ilkesi benimsenerek “**I. Beş Yıllık Kalkınma Planı**” uygulanmaya başlanmıştır.

3. Milli Ekonomi Politikasının Benimsenmesi:

Mustafa Kemal, ekonomik sorunları görmek ve çözüm üretmek için İzmir’de İktisat Kongresi’ni toplamıştır. Bu kongrede milli ekonominin kurulması ve hammaddesi ülke içinde olan sanayi kuruluşlarına öncelik verilmesi kararlaştırılmıştır.

4. Kabotaj Kanunu’nun Çıkarılması:

Kabotaj Kanunu çıkarılarak Türk limanları arasında gemi işletme hakkı yabancılardan alınarak millileştirilmiştir.

5. Bayındırlık Faaliyetleri:

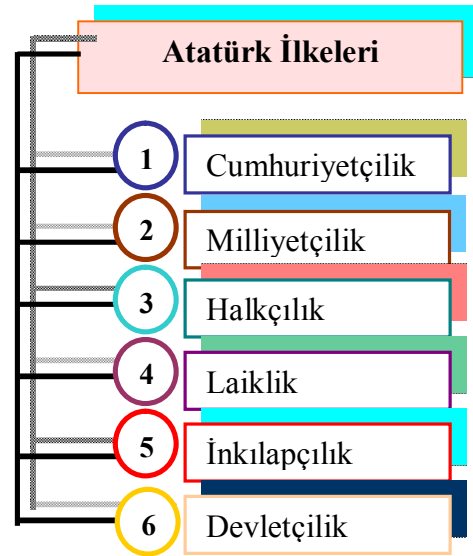
Osmanlı Devleti zamanında yeterli yol yapılmamıştı. Devletin son zamanlarında yapılan bir miktar demir yolu dışında ulaşım ilkel yollarla yapılıyordu. Cumhuriyetin kurulmasından sonra Atatürk, ülkenin gelişmesi için demir yolu ve kara yolu yapımına ağırlık verilmesini sağlamıştır.

Düzenli kentleşmeyi sağlamak için şehir planlamacılığına önem verilmiştir.

ATATÜRK İLKELERİ

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti’nin bağımsız, demokratik ve çağdaş özellikler kazanması için bir takım ilkeler ortaya konulmuştur.

C
E
B
E
C
İ
E
Ğ
İ
T
İ
M

Atatürk İlkelerinin Ortak Özellikleri:

- Türk toplumunun ihtiyaçlarından doğmuştur.
- Akla ve mantığa uygundur.
- Atatürk tarafından hem sözle hem de uygulama ile belirlenmiştir. Dış baskı ve zorlama yoktur.
- Bir bütündür, birbirlerinden ayrılamazlar.

CUMHURİYETÇİLİK

Cumhuriyet, demokratik bir yönetim şeklidir. Halkın kendi kendini yönetmesi cumhuriyetçiliğin temel amacıdır. Cumhuriyet yönetiminde egemenlik millete aittir. Türk milleti seçtiği milletvekilleri aracılığıyla kendini yönetir. Ulusal egemenlik, seçim, ulusal irade, çok partili seçim, seçme ve seçilme hakkı gibi kavramlar bu ilkeyle alakalıdır.

Özellikleri:

- ✓ Devlet başkanı ve millet vekilleri seçimle belirlenir.
- ✓ Ülke, halkın seçtiği vekiller tarafından yönetilir. Yönetimde demokrasi esastır.
- ✓ Vatandaşların hak ve özgürlükleri devlet koruması altına alınmıştır.
- ✓ Devlet işleyişi anayasa ve yasalara göre yapılır.

Cumhuriyetçilik İlkesi Doğrultusunda Gerçekleşen İnkılaplar:

- ✓ Saltanatın kaldırılması
- ✓ TBMM'nin açılması
- ✓ Cumhuriyetin ilan edilmesi
- ✓ Halifeliğin kaldırılması
- ✓ Birden fazla siyasi partinin kurulması
- ✓ Kadınlara seçme seçilme hakkının verilmesi
- ✓ Anayasanın hazırlanması

MİLLİYETÇİLİK

Atatürk'ün milliyetçilik ilkesi ulusal birlik ve beraberliği temel alır. Kaynağını Kurtuluş Savaşı oluşturur. Çünkü milliyetçilik ilkesi Kurtuluş Savaşı kazanılmasında etkin bir rol oynamıştır.

Atatürk'ün milliyetçilik ilkesi birleştirici ve bütünleştiricidir. Türk ulusuna bağlı olan, kendini Türk sayan herkes Türk milletinin bireyidir. Irkçılığa karşıdır.

Atatürk milliyetçiliği, Türk ulusunun bağımsızlığını her şeyin üstünde tutar. Akılcıdır, gerçekçidir.

Ortak vatan, dil ve kader birliği kavramları bu ilkeyle ilgilidir.

Özellikleri:

- Milli birlik ve beraberliği esas alır.
- Milletini seven herkes ülkesinin kalkınması için çalışmalıdır.
- Kendisini Türk ulusuna adayın herkes Türktür, ilkesini benimser.

Milliyetçilik İlkesi Doğrultusunda Gerçekleşen İnkılaplar:

- ✓ Türk Dil Kurumunun açılması
- ✓ Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması
- ✓ Türk Tarih Kurumunun açılması
- ✓ Yeni Türk Devleti'nin kurulması
- ✓ İstiklâl Marşı'nın kabulü
- ✓ Kabotaj Kanununun kabulü
- ✓ Harf İnkılabı
- ✓ Saltanatın kaldırılması
- ✓ Tevhid_i Tedrisat Kanunu
- ✓ TBMM'nin açılması

Dikkat! Atatürk'ün gerçekleştirdiği her inkılâp hareketinin özünde **milliyetçilik** ve **laiklik** yer almaktadır.

HALKÇILIK

Halk: Bir ülkede oturan, o ülkeyi bilen, geleceğini o ülkeye bağlamış insanların bütününe **halk** denilir.

Halkçılık, devletin siyasi, ekonomik ve kültürel alandaki hizmetlerin tüm halka yönelik olmasını amaçlayan bir ilkedir. halkçılık ilkesi, toplumda sınıf ayrımına karşıdır. İşçi, memur, esnaf tüccar yasalar karşısında aynı haklara sahiptir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye ayrıcalık tanınmaz.

Özellikleri:

- Halk devlet yönetimine katılır.
- Herkes kanunlar önünde eşit haklara sahiptir.
- Cumhuriyetçiliğin ve milliyetçiliğin doğal bir sonucudur.

Halkçılık İlkesi Doğrultusunda Gerçekleşen İnkılaplar:

- ✓ Saltanatın kaldırılıp, cumhuriyet yönetimine geçilmesi.
- ✓ Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesi
- ✓ Tekke, zaviye ve türbelerin kaldırılması
- ✓ Tevhidi Tedrisat Kanunu'nun kabulü
- ✓ Kılık kıyafette değişiklik yapılması
- ✓ Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi
- ✓ Aşar vergisinin kaldırılması
- ✓ Soyadı Kanunu'nun çıkarılması
- ✓ Hastane ve sağlık ocaklarının açılması

LAİKLİK

Laiklik; din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması, devlet kurumlarının ve kurallarının dini ilkelere değil, akla ve bilime dayandırılmasıdır.

Laiklik ilkesinin kabul edilmesiyle devlet yönetimi akla ve bilime dayandırılmıştır. Bu ilke doğrultusunda hukuk siteminde, eğitim siteminde, sosyal yaşamda akılcı ve bilimsel değişiklikler yapılmıştır. Türk toplumunun çağdaşlaşma yolu açılmıştır.

Özellikleri:

- Devlet yönetiminde din ve devlet işleri birbirinden ayrı tutulur.
- Akla ve bilime önem verilir, yasalar din kurallarına dayandırılmaz.
- Düşünce ve inanca saygı esastır. Herkesin inanç özgürlüğü vardır.

Laiklik İlkesi Doğrultusunda Gerçekleşen İnkılaplar:

- ✓ Saltanatın kaldırılması
- ✓ Halifeliğin kaldırılması
- ✓ Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesi
- ✓ Medreselerin kapatılması
- ✓ Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması
- ✓ Diyanet Din İşleri Başkanlığı'nın kurulması
- ✓ Anayasadan "Devletin dini İslâm'dır" maddesinin kaldırılması
- ✓ Tevhidi Tedrisat Kanunu'nun kabul edilmesi

Dikkat! 1937'de laiklik ilkesi anayasaya girmiştir.

DEVLETÇİLİK

Devletin ekonomik hayatın içinde yer almasıdır. Yani gerektiğinde fabrika ve şirket kurup işletmesidir. Bu ilke ekonomiyle ilgilidir.

Devletçilik ilkesi, büyük sermaye gerektiren ağır sanayi işletmelerinin kurulması amacıyla uygulamaya konmuştur. Bu sayede demir çelik, dokuma, cam ve şeker dalları kısa sürede kurulmuştur.

Devletçilik ilkesi, ekonomik kalkınmanın yanında sosyal ve kültürel kalkınmayı da amaçlar.

C
E
B
E
C
İ
Ğ
İ
T
İ
M

Özellikleri:

- Devletin ekonomik, sosyal ve kültürel alanda kalkınmasını amaçlamıştır.
- Vatandaşların özel iş yerleri kurmalarını destekler ve örnek olur.
- Devlet, ülkedeki ekonomik kaynakları belirler ve işletir.

Devletçilik İlkesi Doğrultusunda Gerçekleşen İnkılaplar:

- ✓ İzmir İktisat Kongresi'nin yapılması.
- ✓ Sümerbank ve Etibank gibi devlet bankalarının kurulması
- ✓ Karabük Demir-Çelik Fabrikasının devlet tarafından kurulması
- ✓ Tarımda modern yöntemlerin uygulanması
- ✓ Maden Tetkik Arama Enstitüsünün açılması
- ✓ Kabotaj Kanunu'nun kabulü
- ✓ Demir yollarının devletleştirilmesi

İNKILAPÇILIK

İnkılap: Eskimiş, çağdışı kalmış bir toplum ve devlet düzeninin daha iyi bir duruma getirilmesi için yapılan köklü değişikliklerdir.

İnkılapçılık ilkesi; Türk toplumunun sürekli gelişmeye, yenileşmeye açık olmasını sağlamıştır. İnkılapçılık ilkesi sürekli yeniyi, iyiyi, güzeli esas almıştır.

Özellikleri:

- Kurumların sürekli yenilenmesi, çağa ayak uydurması anlamına gelir.
- Gelişmesi durmuş olan bütün kurum ve kuruluşları kaldırıp yerine daha yeni ve daha çağdaş olanını getirir.
- Bütün yenilikler bu ilke doğrultusunda yapılmıştır.

İnkılapçılık İlkesi Doğrultusunda Gerçekleşen İnkılaplar:

Gerçekleştirilen bütün inkılaplar bu ilkenin uygulama örnekleridir.

ATATÜRK'ÜN SON GÜNLERİ

Atatürk'ün Türk milletini hak ettiği çağdaş toplumlar seviyesine çıkarmak için ülke içinde pek çok inkılap geçirmiştir.

Milletine, iyinin ve doğrunun yolunu gösterdi. Kendisini düşünmeden yaptığı bu çalışmalar genç sayılabilecek bir yaşta sağlığının bozulmasına neden oldu. 1938 yılı başlarında Bursa'ya yaptığı bir gezi sırasında hastalanan Atatürk Çankaya Köşk'ünde bir süre dinlendi. Sağlık kontrolünden geçirildi.

Mayıs ayında güney illerini kapsayan bir inceleme gezisi kendisini yorduğu için yeniden hastalandı. Ankara'ya döndü. Oradan da tedavi olmak ve dinlenmek için İstanbul'a gitti.

Ancak aynı dönemlerde dış politikada da hayati gelişmeler yaşanmaktaydı. Fransa'nın Hatay'dan çekilmesinden sonra Hatay'ın durumu belirsiz bir hal almıştı. Atatürk; Hatay'ın Türkiye'ye katılmasına büyük önem vermekteydi. Bu nedenle doktorların kesin dinlenmesi talimatına rağmen Hatay'a gitti. Burada incelemelerde bulundu. Bu durum Hatay halkı üzerinde önemli etki bıraktı. Yapılan oylama sonucu Hatay aynı yıl Türkiye'ye katıldı.

Bu yoğun tempo Atatürk'ün hastalığının artmasına neden oldu. Tüm dünyaya örnek olan büyük önder, 10 Kasım 1938 yılında saat dokuzu beş gece İstanbul Dolmabahçe Sarayı'nda hayata gözlerini yumdu. Bu haber Türk milletini ve

E bütün dünyayı derin bir üzüntüye boğdu.

R 19 Kasım günü naaşı, top arabasıyla Gülhane

C Parkı'na götürüldü. Buradan Yavuz zırhlısı ile

E İzmit'e oradan da özel bir trenle Ankara'ya

E getirildi.

Ç 21 Kasım 1938 tarihinde yabancı

İ devletlerinde gönderdiği askeri birliklerle temsil

T ettiği büyük bir devlet töreni yapıldı. Naşı,

İ Etnoğrafya Müzesi'nde hazırlanan geçici kabre

M konuldu.

Daha sonra ise adına ve şerefine yakışır bir şekilde inşa edilen Anıtkabir'e 10 Kasım 1953'te nakledilmiştir.